Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter B 1128):

[hulm]kir × auk × sikruþr × þaiʀ × ristu × stina × þisi × eftiʀ × suin × sun × sin × siþ × bu[rin]
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Holmgærðr ok Sigrøðr þæiʀ ræistu stæina þessi æftiʀ Svæin, sun sinn siðburinn.

»Holmgärd och Sigröd de reste dessa stenar efter Sven, sin son, sent född.»

Fig. 38. U 326. Husby, Markims sn. Efter B 1128.

Till läsningen: Icke stungna äro 5, 13 **k**, 15 **u**, 6, 23, 29, 33, 43, 49 **i**. Tydligt stunget är 36 **e**. 35 **i** är säkert, icke **a**. 51 **s** är skadat upptill. 53 **þ** är inskriftens enda osäkra runa. Hst är tydlig. Övre delen av bst är skönjbar. — Hadorph o. Helgonius: 36 **i**, 53 **þ** tydligt. — Dybeck: 36 **i**. — Brate: 36 **e**.

Stenen är rest över Sven av hans föräldrar. Det ena av de båda namnen i inskriftens början måste därför vara kvinnonamn. S. Bugge (*Runverser*, s. 112) anser, att 11—17 **sikruþr** återger ett *Sigryðr*, sidoform till *Sigriðr*. Han hänvisar till **sikruþ** L 626 Roslagsbro kyrka (en numera förkommen inskrift), vilket otvivelaktigt är ett kvinnonamn. De andra exempel han anför äro antingen felaktiga eller osäkra. (Gen.) **sukruþaʀ** L 312 Bro kyrka och (gen.) **sukruþar** Sö 101 äro otvivelaktigt mansnamn, former av namnet *Sigrøðr*. Det finns ett par omständigheter, som tala för att detta är fallet även med Husby-stenens **sikruþr**. Den ena är pronomenet **þaiʀ** 'de', med maskulin form i stället för neutral **þau**, såsom man enligt fornsvenskt språkbruk skulle vänta efter ett mans- och ett kvinnonamn. Formen vore ännu mer egendomlig, väl snarast osannolik, om det närmast föregående namnet vore ett kvinnonamn. Vidare kan 1—7 **hulmkir** knappast vara *Holmgæiʀʀ*, såsom Bugge menar, enär det då skulle ha slutat på *-ʀ*. Det är i stället kvinnonamnet *Holmgærðr*, med *ð* bortfallet i nom. sg. mellan två *r*. Jfr **þorker** *Þorgærðr* U 14, (ack.) **inkikiari** *Ingigærði* U 311, **askir** *Asgærðr* U 318, **uikr** *Vigærðr*(?) U 351. Om namnet *Holmgærðr* se U 30.

Ordet *siðburinn* 'sent född' är f. ö. icke känt från fsv. eller isl. Förleden är *sið-* 'sen' i isl. *síð* 'sent', *síðkveld* 'sena kvällen', fsv. *sidhquælder*, isl. *síðbúinn* 'sent färdig'. Ordet är ett uttryck för föräldrarnas saknad. Sonen var sent född och har förmodligen dött ung.

327. Husby, Markims sn. Nu vid Torslunda, Haga sn.

Pl. 17.

Litteratur: B 14, L 494, D 2: 226. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 111; O. Celsius, SR 2, s. 67, 458; R. Dybeck, Svenska runurkunder 2 (1857), s. 17 (n:r 68); UFT h. 1 (1871), s. 33; G. Stephens, ONRM 3, s. 356; S. Bugge, Runverser (ATS 10: 1), s. 113 f.; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 21, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Peringskiöld och Hadorph, träsnitt (i Monumenta 3 och B 14); Dybeck a. a.; Brate foto 1914 (ATA).

Runstenen står nu rest vid Torslunda i Haga sn, i yttersidan av parkmuren, S om infartsvägen till gården.

Ursprungligen har den stått vid Husby örn i Markims sn. Den är en av de båda runstenar på denna plats, som omtalas i *Ransakningarna*; se den föregående U 326. Peringskiöld: »Huseby örn vid landzvägen.» B 14: »Huseby». Dybeck fann stenen på dess nuvarande plats, »i en stenhägnad vid inkörsvägen till Thorslunda gård». Han uppger (*Svenska runurkunder*, 1857), att den trettio år tidigare — sålunda omkring 1825 — skulle ha stått vid en bro norrut i Haga socken. Han har visserligen identifierat den med B 14 men anser, att platsuppgiften där är felaktig. »Att han någonsin stått nära fem mil från Thorslunda, nämligen vid Husby i Markims socken, Seminghundra härad, såsom der uppgifves, är föga troligt.» Några år senare (*Sverikes runurkunder*, 1870) har Dybeck blivit bättre underrättad. Han meddelar nu, att »stenen stod fordom på Husby ägor i Markims socken och lärer i slutet af 1700-talet blifvit af en Ihre förd till Thorslunda». Denne Ihre kan icke vara någon annan än den berömde språkforskaren professor Johan Ihre († 1780), vars änka dog år 1822 på Torslunda, eller möjligen hans son kanslirådet Albrecht Ihre († 1828). Anledningen till den långa transporten är svår att förstå, allrahelst som Husby-stenen, skadad och nött som den var, knappast kunde locka såsom någon stor prydnad. Möjligen har den legat kullfallen och oskyddad vid vägen och därför blivit omhändertagen och förd till herrgården.

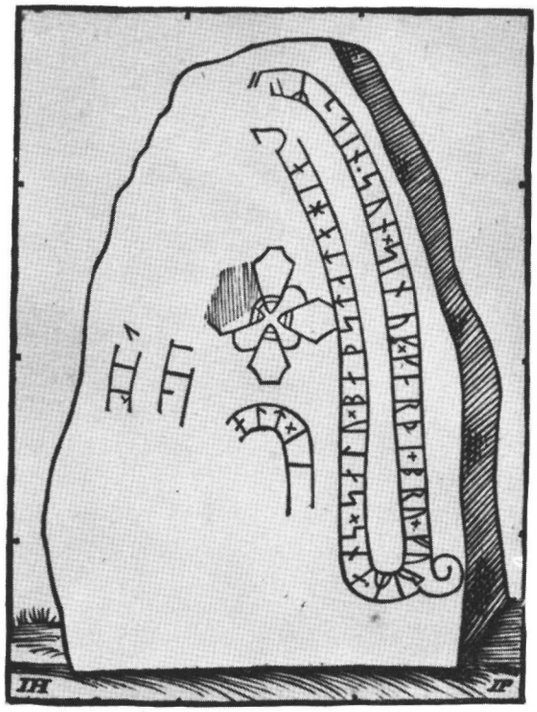

Fig. 39. U 327. Husby, Markims sn. Efter B 14.

Runstenens återförande till ursprunglig plats har under senare år upprepade gånger ifrågasatts. Bl. a. yrkades det ivrigt av ägaren till Husby gård, häradsdomaren T. Gustafsson († 1940). Förberedande åtgärder ha vidtagits av Riksantikvarieämbetet, och förmodligen kommer stenen att inom den närmaste framtiden flyttas tillbaka till Husby örn.

Ljusgrå granit. Höjd 2,76 m., bredd 1,48 m. Ytan är småknottrig. Ristningen är mycket svårt skadad, delvis alldeles utplånad. Särskilt gäller detta om den v. sidan. Det förefaller troligt, att runstenen länge varit utsatt för trampning och nötning.

Inskrift:

... ris ... [i]ftiʀ - - in × sun × sin × uk × kirþi × bru × furiʀ ans × salu × baþ stata × hia ... þi u - - ... alt × - -

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

... ræis[a] ... æftiʀ [Svæ]in, sun sinn, ok gærði bro fyriʀ hans salu. Bað standa hia[r] ...

»... resa ... efter Sven, sin son, och gjorde bron för hans själ. Han bjöd stå här ...»

Till läsningen: I v. sidans yttre slinga finnas endast runorna 1—3 **ris** bevarade. 2 **i** är möjligen stunget. En sammanhängande del av inskriften börjar upptill med 5—8 **ftiʀ**, vilka runor äro mycket svaga. Av ett **i** framför 5 **f** finnes knappast något spår. Runorna 9—10 ha sannolikt varit **su**; övre delen av **s** skymtar, liksom en bit av bst i **u**. 11—12 **in** äro tyd-

liga, liksom 13—15 **sun**. 16—18 **sin** äro grunda. Det följande 19—33 **uk × kirþi × bru × furiʀ** är fullt klart. Icke stungna äro 21 **k**, 22 **i** och 30 **u**. Intet sk finnes bevarat efter 33 **ʀ**. 34—36 **ans** äro skadade upptill, 36 **s** även nedtill, så att endast mellanstapeln återstår. Tydliga äro de följande 37—48 **salu × baþ stata**. 41 **b** är dock skadat, och något sk efter 43 **þ** kan ej spåras. Efter 48 **a** har funnits ett sk, men det är skadat. 49 **h** är svagt men torde vara säkert. Någon bst i r. 50 kan ej säkert spåras; runan torde ha varit **i**. 51 **a** är tämligen tydligt. Därefter endast svaga och osäkra spår av ristning. Den inre slingan på h. sidan är förstörd, så när som på ett litet stycke mittför 1—3 **ris** i den yttre slingan. 52—53 **þi** äro tydliga, och 54 **u** förefaller vara säkert. Något sk efter 53 **i** kan icke med säkerhet fastställas. Efter 54 **u** finns endast nedre delen av två stavar; några bst kunna ej fastställas. Ramlinjerna kunna följas ett gott stycke nedåt, men inga runor kunna urskiljas. Under korset, som är bevarat i sina huvuddrag, finnes ett stycke av en runslinga, som böjer av nedåt höger. Möjligen är denna slinga en fortsättning av den h. inre slingan, som har böjt av åt v. och uppåt. Bevarade äro här runorna 57—59 **alt** jämte ett följande sk. Därefter finnas tämligen tydliga två stavar utan säkra bst. Den första av dem har en svag skugga av en **b**-bistav, men det är ovisst, om detta är en rest av huggning.

Runstenen har uppenbarligen redan på 1600-talet varit lika skadad som nu. Peringskiöld har endast spår av runorna 1—3; 4—7 **ifti** saknas. 9—12 **stin**. 22 **a** med bst endast t. h. F. ö. lika med ovanstående läsning ända till 51 **a**. Av 52—56 endast tre stavar. 57—61 **alt × - - .** — Dybeck 1857: **... þʀ × - - in × sun × sin × uk × kirþi × bru × fur ... n - × salu × b - þ stata × hi ... faþur ... alt × hik ...** Dybeck 1870: **... - - s ... iʀ × - - in × sun × sin × uk × kirþi × bru × fur - ʀ ans × salu × baþ stata + hi ... þi - ... alt - -**. — Brate: **... ris ... iftiʀ × suin × sun × sin × uk × kirþi × bru × furiʀ ans × salu × baþ stata hn ai · st ... þi × uiþ ... alt × li - ʀ.**

Namnet på den döde, över vilken stenen är rest, är skadat men har utan tvivel varit **suin** Sven. Det är samma namn som på den andra runstenen vid Husby örn, U 326, rest av Holmgärd och Sigröd över deras son Sven. De båda stenarna ha säkerligen tillsammans utgjort ett minnesmärke över Sven, uppfört vid bron på Husby örn. Det bevarade predikatsverbet **kirþi** 'gjorde' har emellertid singular form. Inskriften på U 327 har sålunda endast innehållit namnet på den ena av föräldrarna. Man kan sålunda förmoda, att inskriftens förra del haft ungefär denna lydelse:

[sikruþr × lit ×]ris[a × stina × þisa × tua × i]ftiʀ × [su]in × sun × sin × uk × kirþi × bru × furiʀ ans × salu

Inskriftens senare del, som synes ha varit ungefär lika lång som den förra, har av allt att döma varit ovanlig och intressant. Man måste djupt beklaga, att den har gått förlorad. Det återstår emellertid endast så obetydliga fragment, att en verklig rekonstruktion är omöjlig. De bevarade orden i början *bað standa hia[r]* »bjöd stå här» antyda emellertid, vad inskriften rört sig om. Det har icke varit om den dödes liv — han har ju enligt U 326 varit »sent född» och sannolikt dött ung — utan om det ståtliga, runristade monumentet som inskriften har handlat. Härutöver kan man knappast komma längre. Det bleve endast lösa förmodanden.

Redan G. Stephens har antagit, och efter honom Bugge och Brate, att runorna 52—53 **þi** äro en rest av ordet (dat.) **þikstaþi** *þingstaði* »tingsplats». Likaså att runorna 57—59 **alt** ingått i en sats **miþ × alt × lifiʀ** *með ald lifiʀ* »så länge människor leva». Jfr Sälna-stenens (U 323) **meþ + altr + lifiʀ**.

Stephens utgår ifrån att inskriftens senare del har varit versifierad. Han utfyller den sålunda:

baþ stata hia [þiksta]þi [stain miþ] alt [l]i[fiʀ]

S. Bugge anser detta vara i stort sett riktigt. Han förmodar, att strofen haft ungefär denna form:

það standa hia
[stæin þingsta]ði
[e . . .
með] ald li[fiʀ].

»(Han) sagde, at Stenen skal staa ved Tingstedet altid, saalænge Menneskeslægten lever.»

Brate slutligen tänker sig inskriftens slut på följande sätt:

baþ × stata × hn ai[× stin × o þiksta]þi × uiþ . . . [miþ] alt li[fiʀ]

»Han bjöd stända ständigt sten på tingsstället, . . . medan människor leva.»

328. Lundby, Markims sn.

Pl. 17.

Litteratur: B 11, L 495, D 2: 139. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 111; O. Celsius, SR 2, s. 66; E. Brate, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Peringskiöld o. Hadorph, träsnitt (i Monumenta 3 och B 11); Dybeck a. a.; Brate foto 1907 (ATA).

Runstenen omtalas första gången i *Ransakningarna*: »Vthi Lundby giärdet står en Runasteen medh dess Bookstäfver rijtadt.» Peringskiöld: »Lundby». Enligt Dybeck fanns runstenen »i ett dike i Lundby norra gärde, ej långt från en bäck mellan två små insjöar». Ännu vid Brates första besök 1904 låg den »tvärt över ett dike i gärdet norr om Lundby». Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Lindholm» (»1 gärdet NO om Lundby»). År 1906 flyttades stenen och restes på en vacker bergbacke med gravhögar 125 m. NÖ om Lundby gård, 90 m. Ö om landsvägen till Husby.

Ljusgrå, finkornig granit. Höjd 2,43 m., bredd 0,63 m. Ristningens höjd 1,76 m., bredd (tvärs över korsmitten) 0,50 m. Framsidan av stenen, där ristningen befinner sig, är synnerligen jämn och slät. Ristningen är synnerligen väl bevarad, alla runor äro säkra. Linjerna äro fina, smala, djupt huggna.

Inskrift:

kuriþ · uk · kuþluk . þaʀ · litu · risa · stin · þina iftiʀ unif · faþur · sin · uk · iftiʀ · onsur · bunta · sin · raþisi
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75

Gyrið ok Guðlaug þaʀ letu ræisa stæin þenna æftiʀ Onæf, faður sinn, ok æftiʀ Ansur, bonda sinn. Rað þessi!

»Gyrid och Gudlög de läto resa denna sten efter Onäm, sin fader, och efter Ansur, sin man. Tyd dessa!»

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början och slut, icke heller efter 32 **a**, 37 **ʀ** eller framför 38 **u**. Icke stungna äro 1, 8, 13 **k**, 2 **u**, 22, 27, 33, 40, 52 **i**. Nedre delen av hst i 56 **ʀ** är skadad. Likaså är hst förstörd mellan bst i 57 **o**. — Peringskiöld: Runorna 38—40 **uni** saknas. 58 **i**.

I de båda slingknutarna upptill och nedtill nå runornas stavar icke fram till ramlinjerna. Runorna stå sålunda här fritt inom ramen. Inskriftens **r**-runor ha en karakteristisk form, med en mycket svag böjning på bst. Mest utpräglat är detta i 3 **r**, som har formen ᚴ. Även **þ**-runan har ett karakteristiskt utseende. Ornamentiken, korsets form, ristningstekniken och